

C.A.N

CENTRALFÖRBUNDET
FÖR ALKOHOL- OCH
NARKOTIKAUPPLYSNING

Läkemedel i missbruksmiljöer

Situationen 2012 enligt rapportörer vid
länspolismyndigheterna

CAN rapport 138

Ulf Guttormsson

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)
Layout inlaga: Britta Grönlund, CAN
Layout omslag: Marika Jonson
Foto: OJO Images
URN:NBN:se:can-2013-6 (pdf)

Innehåll

Inledning och bakgrund.....	2
Syfte och material	5
Resultat	6
Inrapporterade läkemedelsnamn	6
Inrapporterade läkemedelssubstanser	9
Priser och övriga kommentarer	11
Sammanfattning	12
Referenser	14
 Bilaga 1: Inrapporterade läkemedel grupperade efter kategori.....	 15

Läkemedel i missbruksmiljöer

Situationen 2012 enligt rapportörer vid länspolismyndigheterna

Ulf Guttormsson

Inledning och bakgrund

Missbruksbegärliga läkemedel är i regel narkotikaklassade och i Sverige är alla narkotiska läkemedel receptbelagda. Icke läkarförskrivna användning av olika narkotikaklassade läkemedel har länge uppmärksammats som ett allvarligt problem.

Enligt Missbruksutredningen (SOU 2011:35) uppskattades exempelvis det totala antalet personer med någon typ av läkemedelsberoende till runt 65 000. Även om det finns ett betydande antal personer för vilka läkemedel utgör det huvudsakliga eller kanske enda problemet, har man länge också uppmärksammat ett utbrett blandmissbruk, det vill säga att personer använder flera olika droger, antingen simultant eller varierande under olika tidsperioder.

Av olika frågeundersökningar riktade till ungdomar och vuxna i normalbefolkningen framgår att bland dem som prövat narkotika kommer näst cannabis ofta icke-förskrivna användning av narkotiska läkemedel på en delad andra plats, tillsammans med centralstimulantia som amfetamin och kokain (Leifman (red.) 2013; Statens folkhälsoinstitut 2010). I sådana studier efterfrågas då normalt icke läkarförskrivna användning av narkotikaklassade läkemedel, eller överanvändning av sådana preparat.

När man talar om blandmissbruk åsyftas ofta användargrupper med en mera tydligt uttalad missbruks- eller beroendeproblematik, och förutom läkemedel och olika klassiska narkotikasorter är då inte minst alkohol vanligt förekommande. Olika typer av narkotikaklassade läkemedel kan användas i olika syften, exempelvis som effektförstärkare av andra droger, som ersättning för en huvuddrog, för abstinenslindring eller som hjälpmedel vid avtändning.

Det är främst två huvudgrupper av läkemedel som är begärliga ur missbrukshänseende. Den ena gruppen utgörs av sömnmedel och lugnande medel av bensodiazepintyp. Vanliga sådana preparat på den svenska marknaden innehåller ofta de aktiva substanserna diazepam, oxazepam och aprazolam. Namn exempel på vanliga sådana läkemedel är Diazepam, Stesolid, Sobril och Xanor.

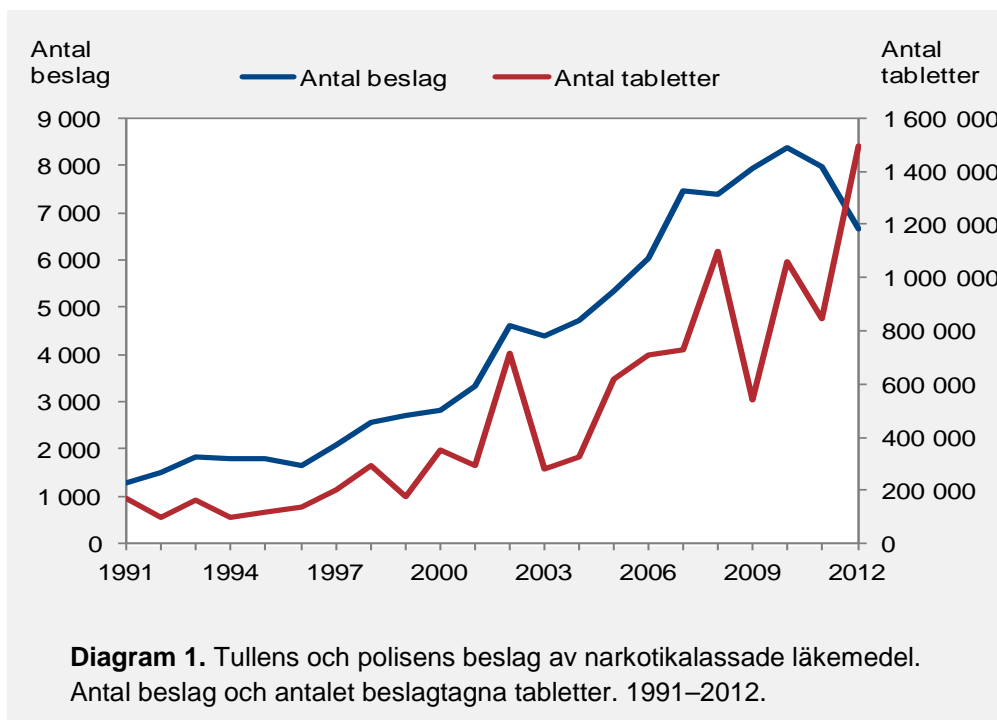
Den andra kategorin utgörs av olika smärtstillande läkemedel av främst opioidtyp och i denna grupp förekommer inte sällan exempelvis de aktiva substanserna tramadol och oxikodon, med läkemedelsnamn som Tradolan och Oxycontin. Hit räknas även substanser som huvudsakligen används vid substitutionsbehandling

av opiatberoende såsom metadon och buprenorfin (Metadon respektive Subutex och Suboxone).

Felaktig användning av narkotikaklassade läkemedel kan förutom beroende leda till mera akuta problem. Blandas smärtstillande läkemedel av den typ som nämns ovan med alkohol riskerar preparaten ömsesidigt förstärka varandras andningsdepressiva effekter, vilket i värsta fall kan leda till fatala överdoser. Kombinerat preparat av bensodiazepintyp med alkohol kan detta i sin tur resultera i aggressivt beteende och minnesluckor. Felaktig användning av narkotikaklassade läkemedel förtjänar med andra ord uppmärksamhet.

Att illegala narkotikaklassade läkemedel påträffas allt oftare av tull och polis framgår av diagram 1. Såväl antalet beslag som mängden beslagtagna tabletter ökade kraftigt mellan 1991 och 2012. Mest accentuerad var uppgången under 2000-talet, även om beslagsantalet 2012 var lägre jämfört med 2010. Samtidigt var mängden beslagtagna tabletter 2012 större än något föregående år då totalt 1,5 miljoner tabletter beslagtogs vid ca 6 700 tillfällen (Rikskriminalen 2013).

Det bör förvisso hållas i minnet att rättsväsendet ägnat narkotikaområdet växande resurser. Samtidigt torde inte denna förstärkning förklara hela beslagsökningen. Sannolikt beror uppgången även på en ökad förekomst av narkotikaklassade läkemedel på den illegala marknaden. Sedan 2007 är läkemedelsbeslag vanligare än amfetaminbeslag, vilket innebär att gruppen läkemedel numera kommer som tvåa efter cannabis i beslagsstatistiken.

Vissa år redovisar Brottsförebyggande rådet vilka enskilda preparat som ingått i narkotikalagföringarna. År 2009 (senaste tillgängliga år) var gruppen "sömn- och rogivande medel" den tredje vanligaste gruppen efter cannabis och centralstimulantia (Brå 2010). Detta förhållande har gällt under hela 2000-talet och uppgiften pekar åter på faktumet att narkotikaklassade läkemedel är förhållandevis vanliga på missbruksmarknaden.

Allteftersom substitutionsbehandlingen för opiatberoende patienter byggts ut i Sverige har en diskussion pågått om och i vilken omfattning programmen utgör en källa till läckage av buprenorfin och metadon till den svarta marknaden. Hur det förhåller sig med detta är dock inte helt klarlagt. Ett pågående forskningsprojekt ska bland annat belysa ursprunget för sådana medel i Sverige, men några resultat har ännu inte publicerats (se Johnsson 2011).

Rättsväsendets beslagsstatistik särskiljer dessvärre inte mellan olika typer av läkemedel, varför denna källa inte ger några ledtrådar om i vilken omfattning olika läkemedelstyper förekommer (beslagtas) på den svenska marknaden. Därmed går heller inte att analysera vilka typer av läkemedel som främst tullen beslagtar, dvs. vilka läkemedel som i högre grad än andra smugglas in i landet.

Perioden 1992–2008 kan det av publicerade beslagsuppgifter åtminstone utläsas att tullen i genomsnitt årligen beslagtagit runt 60 % av mängden konfiskerade tabletter. Detta visar att dessa år var majoriteten av de på svenska marknaden beslagtagna narkotikaklassade läkemedlen insmugglade från utlandet. Hur det ser ut idag är inte känt men det finns ingen information som pekar på att detta förhållande drastiskt skulle ha förändrats.

Det får helt enkelt konstateras att det idag inte står helt klart i vilken mån olika sorters narkotiska läkemedel är insmugglade respektive avledda från distributionsleden eller sjuk- och beroendevården i Sverige.

Det kan konstateras att ett tillskott till marknaden för handel med illegala läkemedel utgörs av den relativt nya möjligheten att beställa sådana preparat från utlandet via Internet. Denna möjlighet har varit aktuell främst de senaste 5–10 åren och innebär en tillgänglighetsökning, inte minst för personer som traditionellt saknat kontakter med den illegala narkotikamarknaden. Detta kan i sin tur ha inneburit att smugglingen ökat i betydelse som ursprungskälla, jämfört med inhemskt avledda läkemedel.

Syfte och material

Syftet med denna rapport är att på ett översiktligt sätt belysa vilka typer av läkemedel som förekommer på den svenska missbruksmarknaden. Uppgiftslämnarna består av rapportörer vid Sveriges samtliga 21 länspolismyndigheter. Frågor om förekomst av narkotikaklassade läkemedel inkluderades under 2012 i den webbenkät som regelbundet genomförs för att följa narkotikaprisutvecklingen i Sverige.

Narkotikaprisenkäten genomförs två gånger per kalenderår, i slutet av juni respektive december, och rapportörerna ombeds redovisa händelser från de närmast sex föregående månaderna. Extrafrågorna om läkemedel ställdes således under två tillfällen 2012 och därmed finns totalt 42 svar från de 21 länsrapportörerna att redovisa.

Rapportörerna har ombetts att deklarerera sin uppfattning om vilka läkemedel som oftast förekommer i missbrukssyfte i regionen. De har i öppna svar fått namnge och rangordna de fem vanligast förekommande preparaten. Därtill har de ombetts uppskatta priserna per tablett och dessutom getts möjligheten att göra egna anmärkningar och förtydliganden.

Instruktionen löd: "Vänligen rangordna (om möjligt) de vanligaste läkemedlen (max fem) som används i missbrukssyfte i länet. Ange även pris per tablett/enhet om möjligt." Denna text följdes av öppna svarsalternativ där man fick ange "Preparatnamn" och "Pris per tablett/enhet" samt lämna en "Kommentar".

Frågan är därmed inte begränsad till att gälla t.ex. enbart narkotikaklassade läkemedel utan skulle även kunna innefatta rapporter om användning av receptfria läkemedel som används i missbrukssyfte. Eftersom enkäten i stort belyser illegala droger blir det naturligt att främst rapportera narkotikaklassade läkemedel, inte minst som dessa också har största missbrukspotentialen.

Vissa mindre korrigeringar har gjorts av läkemedelsnamnen. Rena felskrivningar och stavfel har rättats, och om både läkemedelsnamn och substansnamn rapporterats har i första hand läkemedelsnamnet registrerats.

Det är viktigt att hålla i minnet att polisernas uppgifter är baserade på erfarenheter de gör genom sitt arbete. Detta torde innebära att informationen till stor del rör förhållanden som gäller för personer med ett tidigare känt och mera omfattande missbruk, i synnerhet personer som använder narkotika eller som uppmärksammas för annan kriminalitet. Det är med andra ord inte givet att man kan generalisera den information som framkommer här till andra grupper som använder icke läkarförskrivna narkotikaklassade läkemedel.

CAN vill här passa på att rikta ett stort tack till rapportörerna på länsmyndigheterna, samt till Läkemedelsverket för konstruktiva synpunkter på texten.

Resultat

I 36 av totalt 42 enkätsvar anges förekomst av åtminstone något missbrukat läkemedel. I närmare hälften av inrapporteringarna (18 st.) har maximala fem missbrukade läkemedel uppgetts. Sammanlagt har totalt 138 läkemedelsrapporteringar gjorts, av maximalt 210 möjliga.

Tabell 1. Antal inrapporterade läkemedel som använts i missbrukssyfte. Totalt 42 rapporteringar med max fem möjliga preparat (210 totalt). 2012.

Antal rapporterade läkemedel (max fem möjliga)	Antal (av 42 per läkemedel)
1	36
2	34
3	27
4	23
5	18
Totalt	138

Även om dessa antalsuppgifter inte är något mått på läkemedelsmissbrukets utbredning i Sverige kan det ändå framhållas att en klar majoritet av inrapporteringarna alltså anger åtminstone något missbrukat läkemedel. Rapporteringen är ungefär i nivå med hur många som rapporterar in gatupriser (dvs. förekomst) av de vanligaste narkotikasorterna hasch, marijuana samt amfetamin och betydligt fler jämfört med kokain eller heroin. Att närmare hälften av inrapporteringarna innehåller maximala fem läkemedel tyder också på att polisen får tämligen god kännedom om detta fenomen.

I tabellerna 2 och 3 redovisas namnen på de inrapporterade läkemedlen och i tabellerna 4 och 5 görs istället uppställningar efter den aktiva substansen. Även om läkemedelsinnehållet förvisso är mera väsentligt än benämningen görs ändå denna dubbelredovisning eftersom många är mer bekanta med själva läkemedelsnamnen än benämningen på de aktiva substanserna.

Inrapporterade läkemedelsnamn

Max fem preparat kunde anges och instruktionen var att göra detta i rangordning efter vanlighet. Av tabell 2 framgår att Xanor är det enskilda läkemedel som oftast anges som det mest förekommande preparatet då detta medel primärrapporterats 10 gånger. Xanor är ett lugnande medel som hör till gruppen bensodiazepiner och preparatet är narkotikalassat. En delförklaring till populariteten kan vara att Xanor hör till de bensodiazepiner som är mera snabbverkande.

På andra plats (7 omnämmanden) återfinns Subutex, vilket hör till opioidgruppen och huvudsakligen skrivs ut vid substitutionsbehandling för opiatberoende. På tredje plats kommer Alprazolam, vilket är ytterligare en bensodiazepin av lug-

nande typ (alprazolam är dessutom den aktiva substans som förekommer i Xanor).

Av de 36 läkemedlen som rapporterats som allra mest förekommande i respektive län hörde 21 stycken till gruppen bensodiazepiner och övriga 15 till gruppen opioider.

Tabell 2. Läkemedel av rapportörerna angivna som de allra mest missbrukade i respektive län. 2012.

Läkemedelsnamn	Antal "primär-rapporteringar"	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Xanor	10	IV	Lugnande/ångestdämpande
Subutex	7	IV	Smärtstillande/beroendevård
Alprazolam	6	IV	Lugnande/ångestdämpande
Tradolan	3	III	Analgetika/smärtstillande
Tramadol	3	III	Analgetika/smärtstillande
Iktorivil	2	IV	Muskelavslappnande/ antiepileptika
Dolcontin	1	II	Analgetika/smärtstillande
Flunitrazepam	1	II	Sömnmedel
Oxycontin	1	II	Analgetika/smärtstillande
Stesolid	1	IV	Lugnande/ångestdämpande
"Bensodiazepiner"	1	–	Sömnmedel/lugnande medel
Totalt	36		

I tabell 3 redovisas samtliga 138 läkemedelsrapporteringar. Fyra preparat har totalt nämnts oftare än andra: Xanor, Subutex, Tramadol och Iktorivil. Dessa fyra läkemedel står för bortåt hälften av alla rapporteringar. Allra flest omnämnanden (18 stycken) har återigen Xanor.

I princip samtliga inrapporterade läkemedel återfinns i Fass och används idag inom svensk sjukvård, vilket även framgår av sökfunktionen "läkemedelsfakta" på Läkemedelsverkets hemsida. Två undantag utgjordes av bensodiazepinerna Rohypnol och Valium, vilka är avregistrerade sedan en tid och därmed torde vara insmugglade.

Vidare är alla utom två av de rapporterade läkemedlen narkotikaklassade. Undantagen utgjordes av Lyrica (avslappnande/antiepileptika) och Propavan (lugnande). Klonazepam och bensodiazepiner har satts inom citattecken i tabellen eftersom läkemedelsnamnen inte angivits utan istället substansnamn respektive preparattyp.

Tabell 3. Läkemedel av rapportörerna angivna som de fem mest missbrukade i respektive län. 2012.

Läkemedelsnamn	Antal rapporteringar	Narkotikaförteckning	Användningsområde
Xanor	18	IV	Lugnande/ångestdämpande
Subutex	15	IV	Analgetika/smärtstillande
Tramadol	15	III	Analgetika/smärtstillande
Iktorivil	14	IV	Avslappnande/ ångestdämpande
Alprazolam	10	IV	Lugnande/ångestdämpande
Tradolan	10	III	Analgetika/smärtstillande
Diazepam	8	IV	Lugnande/ångestdämpande
Stesolid	8	IV	Lugnande/ångestdämpande/ muskelavslappnande
"Klonazepam"	5	IV	Avslappnande/ångestdämpande
Oxycontin	5	II	Analgetika/smärtstillande
Dolcontin	4	II	Analgetika/smärtstillande
Concerta	3	II	ADHD-medicin
"Bensodiazepiner"	2	–	Sömnmedel/lugnande medel
Buprenorfin	2	IV	Opioidberoende
Flunitrazepam	2	II	Sömnmedel
Lyrica	2	Ej klassat	Antiepileptika
Metadon	2	II	Opioidberoende/Analgetika
Rivotril	2	IV	Avslappnande/ångestdämpande
Rohypnol (avreg.)	2	II	Sömnmedel
Zopiklon	2	V	Sömnmedel/lugnande medel
Nobligan	1	III	Analgetika/smärtstillande
Oxascand	1	IV	Lugnande medel
Oxynorm	1	II	Analgetika/smärtstillande
Propavan	1	Ej klassat	Sömnmedel/lugnande medel
Subuxone	1	IV	Beroenderubbningar
Valium (avreg.)	1	IV	Lugnande/ångestdämpande/ muskelavslappnande
Zolpidem	1	IV	Sömnmedel/lugnande medel
Totalt	138		

Inrapporterade läkemedelssubstanser

Istället för att se till läkemedelsnamn kan det vara mer givande att se till den aktiva substans de innehåller. I tabellerna 4 och 5 har en sådan sortering gjorts av de läkemedel som listades i tabellerna 2 och 3.

I tabell 4 redovisas de substanser som rangordnats som vanligast bland dem som rapporterat läkemedel (totalt 36 rapporter). Gruppen bensodiazepiner var uppenbart oftare primärrapporterad jämfört med läkemedel av opioidtyp (21 respektive 15 rapporteringar). Den i särklass vanligaste substansen bland bensodiazepinerna var alprazolam med 16 rapporteringar. Vanligaste primärrapporterade substansen i opioidgruppen var buprenorfin, även om tramadol var nästan lika vanligt förekommande. Övriga substanser fick bara enstaka omnämningar som vanligast förekommande läkemedel.

Tabell 4. Läkemedelssubstanser av rapportörerna angivna som de allra mest missbrukade i respektive län. 2012.

Substansnamn	Antal rapporteringar	Läkemedelsnamn
Bensodiazepiner (21 st.)		
alprazolam	16	Xanor, Alprazolam
klonazepam	2	Iktorivil
flunitrazepam	1	Flunitrazepam
diazepam	1	Stesolid
"bensodiazepiner"	1	..
Opioidtyp (15 st.)		
buprenorfin	7	Subutex
tramadol	6	Tradolan, Tramadol
morfin	1	Dolcontin
oxikodon	1	Oxycontin
Totalt	36	

I tabell 5 redovisas samtliga 138 inrapporterade läkemedel, oavsett rangordningen. Som framgår tillhörde majoriteten av alla de inrapporterade läkemedlen kategorin bensodiazepiner och den allra vanligaste substansen var åter alprazolam (Xanor och Alprazolam). Därefter kommer substanserna klonazepam och diazepam, medan flunitrazepam samt oxazepam rapporterats mindre ofta.

Tabell 5. Inrapporterade läkemedel efter substansnamn sorterade efter läkemedelskategori. 2012.

Substansnamn	Antal rapporterings	Läkemedelsnamn
Bensodiazepiner (73 st.)		
alprazolam	28	Xanor, Alprazolam
klonazepam	21	Iktrivil, Rivotril
diazepam	17	Diazepam, Valium, Stesolid
flunitrazepam	4	Flunitrazepam, Rohypnol
"bensodiazepiner"	2	
oxazepam	1	Oxascand
Opioidtyp (56 st.)		
tramadol	26	Tradolan, Tramadol
buprenorfin	18	Subutex, Subuxone, Buprenorfin
oxikodon	6	Oxynorm, Oxycontin
morfin	4	Dolcontin
metadon	2	Metadon
Övriga läkemedel (9 st.)		
metylfenidat	3	Concerta
pregabalin	2	Lyrica
zopiklon	2	Zopiklon
propiomazin	1	Propavan
zolpidem	1	Zolpidem
Totalt	138	

Den andra stora kategorin är olika preparat av opiat-/opioidtyp, antingen smärtstillande läkemedel eller preparat främst avsedda för substitutionsbehandling vid opiatberoende. Allra vanligast inom denna kategori var substansen tramadol (Tradolan och Tramadol). Därefter kom buprenorfin, medan metadon var det minst rapporterade preparatet i opioidkategorin.

I den lilla restgruppen övriga läkemedel återfinns några bensodiazepinliknande läkemedel, Lyrica samt ADHD-medicinen Concerta.

Det går inte att spåra några regionala missbruksmönster utifrån dessa uppgifter. Det kan dock konstateras att såväl illegala bensodiazepiner som opioider tycks vara relativt väl spridda över landet.

Priser och övriga kommentarer

Uppgiftslämnarna har förutom att rapportera läkemedelsnamn även ombetts att försöka ge en prisuppgift och därutöver getts utrymme att lämna öppna kommentarer. För cirka hälften av läkemedelsrapporteringarna finns någon sorts prisbild angiven.

Den allra vanligaste substansen var som framgått bensodiazepiner innehållande alprazolam. Normalt tycks priset per tablett ligga runt 15–20 kronor för detta läkemedel, även om värden i intervallet 10 till 50 kronor nämndes. Klonazepam-preparat, som var den näst vanligaste bensodiazepinen, uppvisade i stort sett samma prisbild.

I opioidgruppen var substansen tramadol vanligast och även sådana läkemedel sades normalt kosta i storleksordningen 15–20 kronor, med vissa variationer. Medel av buprenorfintyp är de som betingade högst priser. Ett inte ovanligt pris för en 8 milligramstablett buprenorfin var 300 kronor (priser nämndes inom intervallet 150–400 kronor).

För resterande läkemedel är det svårare att återge någon prisbild eftersom dessa rapporterades i ringa omfattning. Det kan också nämnas att samma läkemedel kan förekomma i olika koncentrationer, och att de starkare varianterna normalt betingar högre priser, vilket komplicerar prisrapporteringen.

Relativt få övriga kommentarer lämnades. Många gånger handlade det om att förtydliga styrkan eller att ange vid hur många tillfällen som beslag förekommit. I något fall (Östergötland) påtalades läckage från beroendeenheten men oftare angavs utlandet som källa, i den mån ursprunget överhuvudtaget berördes.

Sammanfattning

CAN samlar rutinmässigt in information om narkotikapriser via en webbenkät som skickas till informanter vid Sveriges 21 länspolismyndigheter två gånger per år. I de två datainsamlingarna som gjordes 2012 ombads rapportörerna också ange vilka läkemedel de uppfattade förekom i störst omfattning i missbrukssyfte i regionen. Maximalt fem läkemedel kunde anges i rangordning per rapporttillfälle. Utrymme fanns också för att rapportera priser samt lämna övrig information.

Informationsinhämtningen har så vitt det går att bedöma fungerat väl. Enligt 36 av de totalt 42 inrapporteringarna rapporterades åtminstone något missbrukat läkemedel vara känt i regionerna. Detta är ungefär lika ofta som man rapporterade priser (dvs. förekomst) för de vanligare narkotikasorterna hasch, marijuana och amfetamin. Detta bekräftar den bild som ges av rättsväsendets narkotikabeslag respektive narkotikalagföringar, dvs. att olika läkemedel är förhållandevis vanligt förekommande på den svenska missbruksmarknaden.

Totalt gjordes 138 inrapporteringar av olika missbrukade läkemedel. Den absoluta majoriteten av dessa var narkotikaklassade och därmed mer eller mindre begärliga i missbrukssyfte. I huvudsak handlade det om sömnmedel och lugnande medel, dvs. bensodiazepiner, samt om smärtstillande läkemedel av opioidtyp. Kategorin bensodiazepiner var den allra största (73 rapporteringar) och ofta rapporterade subsanstyper i denna grupp var i fallande ordning alprazolam (Xanor, Alprazolam), klonazepam (Iktorivil, Rivotril) och diazepam (Diazepam, Valium).

Totalt 56 rapporteringar rörde preparat av opioidtyp, och de vanligaste substanser i denna kategori var i fallande ordning tramadol (Tradolan, Tramadol), buprenorfin (Subutex, Subuxone, Buprenorfin) och oxikodon (Oxynorm, Oxycontin). Buprenorfin används vid substitutionsbehandling vid opiatberoende, liksom Metadon. Det sistnämnda preparatet omtalas ofta i samband med spekulationer om läckage från beroendevården men i denna undersökning nämndes Metadon endast i totalt två rapporteringar.

Respondenterna fick rangordna förekomsten av de rapporterade läkemedlen om de rapporterade fler än ett. Om man endast beaktar de totalt 36 förstaplaceringarna är bensodiazepiner fortfarande vanligast (21 rapporteringar) och därefter kom opioidgruppen (15 rapporteringar). I förstnämnda gruppen var åter alprazolam vanligast (Xanor, Alprazolam) medan buprenorfin (Subutex) och tramadol (Tradolan, Tramadol) rapporterades på första plats 7 respektive 6 gånger.

Enkäten efterfrågade inte ursprung, men någon rapportör nämnde spontant läckage från beroendevården medan några andra påtalade smuggling. Att insmuggling förekommer indikerades av att två preparat som omnämndes (Valium och Rohypnol) är avregistrerade på den svenska marknaden. Enligt tullens och polisens samlade statistik för 1992–2008 stod tullen för runt 60 % av mängden beslagtagna läkemedel, vilket visar att utlandet utgör en stor källa. Sådana uppgifter finns inte att tillgå efter 2008, men inget pekar på att insmugglingen minskat i betydelse, tvärtom torde ökade möjligheter att beställa via Internet ha ökat utlandets betydelse som ursprungskälla.

Det bör påpekas att den inrapporterade informationen bygger på förhållanden som polisen får kännedom om i sin verksamhet, detta innebär att uppgifterna till stor del kan spegla förhållanden som gäller för personer som är kända för exempelvis narkotikamissbruk eller annan kriminalitet. Det är med andra ord inte givet att fördelningen på olika preparat är giltiga för andra grupper som använder narkotikaklassade läkemedel utan läkarförskrivning.

Sammantaget indikerar denna undersökning att missbruk av narkotikaklassade läkemedel är relativt vanligt eftersom många av rapportörerna kunde lämna information om detta. Vidare förefaller missbruk av bensodiazepiner vara mer utbrett än missbruk av smärtstillande läkemedel. Detta är inte särskilt konstigt eftersom den förstnämnda kategorin har ett bredare användningsområde och större potential att attrahera personer med olika typer av missbruksproblem. Denna typ av frågor kommer inte att regelbundet ingå i enkäten, men kan tänkas återkomma längre fram i tiden.

Referenser

Brå (2010). *Narkotikastatistik 2009*. Brå-rapport 2010:16. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Johnsson B (2011). Metadon och buprenorfin – attraktiva på gatan och utanför vården. *Läkartidningen* nr. 45, vol. 108.

Leifman H (red.) (2013). *Skolelevers drogvanor 2012*. Rapport nr. 133. Stockholm: Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Rikskriminalen (2013). *Statistik narkotikabeslag 2012*. Nationell sammanställning av beslagsmängder och antal beslag som gjorts av tull och polis i Sverige under 2012. Underrättelsesektionen, Rikskriminalpolisen. www.polisen.se

Statens folkhälsoinstitut (2010). *Narkotikabruket i Sverige*. R 2010:13. Östersund: Statens folkhälsoinstitut.

SOU 2011:35. *Bättre insatser vid missbruk och beroende – Individen, kunskapen och ansvaret*. Slutbetänkande av Missbruksutredningen. Stockholm: Fritzes.

www.fass.se

www.lakemedelsverket.se

Inrapporterade läkemedel grupperade efter kategori

BENSODIAZEPINDERIVAT

Läkemedels-namn	ATC-grupp	Aktiv substans	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Alprazolam	N05BA	alprazolam	IV	Lugnande/ ångestdämpande
Diazepam	N05BA	diazepam	IV	Lugnande/ ångestdämpande
Flunitrazepam	N05CD	flunitrazepam	II	Sömnmedel
Iktorivil	N03AE	klonazepam	IV	Avslappnande/ ångestdämpande
Oxascand	N05BA	oxazepam	IV	Lugnande medel
Rivotril	N03AE	klonazepam	IV	Avslappnande/ ångestdämpande
Stesolid	N05BA	diazepam	IV	Lugnande/ ångestdämpande/ muskelavslappnande
Xanor	N05BA	alprazolam	IV	Lugnande/ ångestdämpande

BENSODIAZEPINBESLÄKTADE MEDEL

Läkemedels-namn	ATC-grupp	Aktiv substans	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Zolpidem	N05CF	zolpidem	IV	Sömnmedel/ lugnande medel
Zopiklon	N05CF	zopiklon	V	Sömnmedel/ lugnande medel

ÖVRIGA SÖMNMEDEL OCH LUGNANDE MEDEL

Läkemedels-namn	ATC-grupp	Aktiv substans	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Propavan	N05CM	propiomazin	Ej klassat	Sömnmedel/ lugnande medel

ANTIEPILEPTIKA

Läkemedels-namn	ATC-grupp	Aktiv substans	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Lyrica	N03AX	pregabalin	Ej klassat	Antiepileptika

OPIOIDER

Läkemedels-namn	ATC-grupp	Aktiv substans	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Dolcontin	N02AA	morfin	II	Analgetika/smärtstill.
Nobligan	N02AX	tramadol	III	Analgetika/smärtstill.
Oxycontin	N02AA	oxikodon	II	Analgetika/smärtstill.
Oxynorm	N02AA	oxikodon	II	Analgetika/smärtstill.
Subutex	N02AE	buprenorfin	IV	Analgetika/smärtstill.
Tradolan	N02AX	tramadol	III	Analgetika/smärtstill.
Tramadol	N02AX	tramadol	III	Analgetika/smärtstill.

MEDEL VID BEROENDE

Läkemedels-namn	ATC-grupp	Aktiv substans	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Buprenorfin	N07BC	buprenorfin	IV	Opioidberoende
Metadon	N07BC	metadon	II	Opioidberoende/ analgetika
Subuxone	N07BC	buprenorfin/ naloxon	IV	Beroenderubbningar

PSYKOSTIMULANTIA

Läkemedels-namn	ATC-grupp	Aktiv substans	Narkotika-förteckning	Användningsområde
Concerta	N06BA	metylfenidat	II	ADHD-medicin

Tidigare rapporter

- 100** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg sommarhalvåret 2006
- 101** Kartläggning av narkotikapolitiska handlingsplaner i kommuner och stadsdelar
- 102** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2006
- 103** Skolelevers drogvanor 2006
- 104** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser vinterhalvåret 2006–2007
- 105** Mönstrandens drogvanor 2006
- 106** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser i Göteborg vinterhalvåret 2006–2007
- 107** Drogutvecklingen i Sverige 2007
- 108** Skolelevers drogvanor 2007
- 109** Kokain – ett uppmärksammat problem
- 110** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser sommarhalvåret 2007
- 111** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser vinterhalvåret 2007–2008
- 112** Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988–2007
- 113** Drogutvecklingen i Sverige 2008
- 114** Skolelevers drogvanor 2008
- 115** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser första halvåret 2008
- 116** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser andra halvåret 2008
- 117** Drogutvecklingen i Sverige 2009
- 118** Skolelevers drogvanor 2009
- 119** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser första halvåret 2009
- 120** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser andra halvåret 2009
- 121** Narkotikatillgängligheten i Sverige 1988–2009. En analys av priser och beslag
- 122** Hälsa bland folkhögskoleelever
- 123** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser första halvåret 2010
- 124** Skolelevers drogvanor 2010
- 125** Drogutvecklingen i Sverige 2010
- 126** Tobakstillgänglighet bland ungdomar – en pilotundersökning i sex kommuner
- 127** CANs rapporteringssystem om droger (CRD). Tendenser andra halvåret 2010
- 128** Narkotikatillgängligheten i Sverige 1988–2010. En analys av priser och beslag
- 129** Skolelevers drogvanor 2011
- 130** Drogutvecklingen i Sverige 2011
- 131** Internetbaserade stödgrupper för barn som växer upp i familjer med missbruk – vad säger forskningen?
- 132** Narkotikatillgängligheten i Sverige 1988–2011
- 133** Skolelevers drogvanor 2012
- 134** Reviderad enkät 2012. En analys av resultatskillnaderna
- 135** Så görs CANs skolundersökning. En genomgång av praktiskt genomförande och metodologi
- 136** Betydelsen av föräldrars förhållande till tobak
- 137** Ungdomar som använder nätdroger – vilka är de?

För information om rapporterna 1–99, se www.can.se

C.A.N

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, är en ideell förening som har till uppgift att sprida information om alkohol och andra droger. Våra återkommande nationella undersökningar är Skolelevers drogvanor, Drogutvecklingen i Sverige och Narkotikatillgängligheten i Sverige. CAN genomför även lokala och regionala undersökningar på uppdrag av kommuner och län. Läs mer på www.can.se.